

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказ Департаменту освіти
Харківської міської ради
від 19. 06.2023 № 84

Директор Департаменту освіти
Харківської міської ради

О.І. ДЕМЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Начальник Управління освіти
адміністрації Індустриального
району Харківської міської ради

О.Л. ЗБИЦЬКА

«19» 06 2023

СТАТУТ

комунального закладу

«Харківський ліцей № 168 Харківської міської ради»

(нова редакція)

Харків – 2023

1. Загальні положення

1.1. Комунальний заклад «Харківський ліцей № 168 Харківської міської ради» (далі – Заклад освіти) є правонаступником ХАРКІВСЬКОЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ І-ІІІ СТУПЕНІВ № 168 ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ та перейменований відповідно до рішення 16 позачергової сесії Харківської міської ради 8 скликання від 13.06.2023 № 378/23 «Про перепрофілювання (зміну типу) та перейменування закладів загальної середньої освіти».

1.2. Засновником Закладу освіти є Харківська міська рада (далі – Засновник). Заклад освіти заснований відповідно до Цивільного кодексу України, Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших законодавчих актів України.

1.3. Заклад освіти утворений та зареєстрований у порядку, визначеному законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації.

Заклад освіти утримується за рахунок бюджету територіальної громади міста Харкова, кошти якого є джерелом доходів Закладу освіти.

Засновник або уповноважений ним орган здійснює фінансування Закладу освіти, забезпечує утримання та розвиток його матеріально-технічної бази на рівні, достатньому для виконання вимог державних стандартів початкової, базової середньої, профільної середньої освіти та ліцензійних умов, організовує харчування та медичне обслуговування дітей.

Для провадження освітньої діяльності Закладу освіти Засновник забезпечує його відповідність вимогам, що визначені Законом України «Про повну загальну середню освіту» та Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності.

1.4. Власником майна є територіальна громада міста Харкова в особі Харківської міської ради.

1.5. Заклад освіти є юридичною особою, має печатку і штамп установленого зразка, бланки з власними реквізитами, має право відкривати реєстраційний рахунок в органах Державної казначейської служби України. Заклад освіти має право набувати майнові та немайнові права, нести обов'язки, виступати стороною у судовому процесі, мати у власності кошти та інше майно відповідно до законодавства України.

1.6. Заклад освіти є неприбутковою організацією. Забороняється розподіл отриманих доходів або їх частини серед засновників (учасників), членів такої організації, працівників (крім оплати їх праці, нарахування єдиного внеску), членів органів управління та інших пов'язаних з ними осіб. Доходи Закладу освіти використовуються виключно для фінансування видатків на його утримання, реалізації завдань та напрямів діяльності, визначених цим Статутом.

1.7. Заклад освіти у своїй діяльності керується Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», актами Президента України, Кабінету Міністрів України, Положенням про ліцей, наказами Міністерства освіти і науки України, інших центральних органів виконавчої влади, рішеннями Харківської міської ради та її виконавчого

комітету, розпорядженнями Харківського міського голови, наказами Департаменту освіти Харківської міської ради, Управління освіти адміністрації Індустріального району Харківської міської ради та цим Статутом.

1.8. Заклад освіти діє в межах повноважень, передбачених законодавством України та цим Статутом.

Взаємовідносини Закладу освіти з юридичними і фізичними особами встановлюються у відповідності до положень законодавства України.

1.9. Головною метою Закладу освіти є забезпечення реалізації права громадян на здобуття початкової, базової середньої та профільної середньої освіти.

1.10. Головними завданнями Закладу освіти є:

забезпечення реалізації права громадян на початкову, базову середню та профільну середню освіту;

виховання громадянина України;

виховання поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей українського народу та інших народів і націй;

всебічний розвиток, навчання, виховання, виявлення обдарувань, соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованої взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і здобуття освіти протягом життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності, дбайливого ставлення до родини, своєї країни, довкілля, спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству;

виховання в учнів поваги до Конституції України, державних символів України, прав і свобод людини і громадянина, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії, свідомого ставлення до обов'язків людини і громадянина;

організація освітнього процесу, що ґрунтуються на цінностях та принципах, визначених Законами України «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту»;

створення безпечного освітнього середовища для учасників освітнього процесу;

виявлення та розвиток індивідуальних здібностей учнів, досягнення ними результатів навчання, прогресу в розвитку, зокрема формування і застосування відповідних компетентностей, що визначені Законом України «Про освіту» і державними стандартами початкової, базової середньої, профільної середньої освіти та необхідні для подальшого здобуття освіти;

організація вивчення учнями предметів (інтегрованих курсів);

формування в учнів ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життедіяльності (вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; інноваційність; екологічна компетентність; інформаційно-комунікаційна компетентність; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового

способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей; культурна компетентність; підприємливість та фінансова грамотність; інші компетентності, передбачені державними стандартами початкової, базової середньої та профільної середньої освіти);

розвиток спільніх для всіх компетентностей умінь (читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, творчість, ініціативність, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, здатність співпрацювати з іншими людьми);

розвиток фізичних здібностей учнів, створення необхідних умов для змістового відпочинку і дозвілля, заняття фізичною культурою і спортом, набуття навичок здорового способу життя.

1.11. Заклад освіти має право:

на академічну, організаційну, фінансову і кадрову автономію;

самостійно приймати рішення з будь-яких питань у межах своєї автономії, визначеній законодавством України;

на формування структури Закладу освіти та його штатного розпису;

на укладення відповідно до законодавства України цивільно-правових угод (господарських договорів) для забезпечення діяльності Закладу освіти;

на встановлення доплат, надбавок, винагороди, виплату матеріальної допомоги та допомоги на оздоровлення, преміювання, інших видів стимулування та відзначення працівників;

набувати майнові та немайнові права, нести обов'язки, виступати стороною у судовому процесі, мати у власності кошти та інше майно відповідно до законодавства України;

проводити інноваційну діяльність та укладати з цією метою відповідні договори про співпрацю з іншими закладами освіти (науковими установами), підприємствами, установами, організаціями, фізичними особами;

проходити в установленому порядку інституційний аудит та громадську акредитацію;

планувати власну діяльність та формувати стратегію розвитку Закладу освіти;

розробляти, удосконаловати та впроваджувати нові освітні технології і форми організації освітнього процесу;

формувати освітні програми, на основі яких складати та затверджувати річний навчальний план, що конкретизує організацію освітнього процесу;

спільно із закладами вищої освіти, науково-дослідними інститутами та центрами проводити науково-дослідну, експериментальну, пошукову роботу, що не суперечить законодавству України;

використовувати різні форми морального і матеріального заохочення до учасників освітнього процесу;

отримувати кошти і матеріальні цінності від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, юридичних і фізичних осіб;

залишати у своєму розпорядженні і використовувати власні надходження у порядку, визначеному законодавством України;

запрошувати на роботу спеціалістів (у тому числі закордонних)

на договірних (контрактних) умовах або шляхом укладання трудових угод, угод про співробітництво;

надавати платні освітні послуги, які відповідно до законодавства України можуть надаватися комунальними закладами освіти;

здійснювати інші види діяльності, що не заборонені законодавством України і сприяють розвитку Закладу освіти та реалізації його мети.

1.12. Заклад освіти несе відповідальність перед суспільством і державою за:

відповідність рівня освіти державним стандартам початкової, базової середньої та профільної середньої освіти;

безпечні та нешкідливі умови навчання і праці;

дотримання договірних зобов'язань з іншими суб'єктами освітньої, виробничої, наукової діяльності, у тому числі зобов'язань за міжнародними угодами;

добір і розстановку кадрів, дотримання фінансової дисципліни та збереження матеріально-технічної бази.

1.13. Принципами освітньої діяльності є:

людиоцентризм та верховенство права;

дитиноцентризм та педагогіка партнерства у відносинах з учнями та їхніми батьками або іншими законними представниками дітей;

забезпечення якості освіти та якості освітньої діяльності;

забезпечення рівного доступу до освіти без дискримінації за будь-якими ознаками та розвиток інклюзивного освітнього середовища;

врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників;

об'єктивність, справедливість, урахування вікових та індивідуальних особливостей учнів;

забезпечення універсального дизайну та/або розумного пристосування;

науковий характер та різноманітність освіти;

прозорість і публічність прийняття та виконання управлінських рішень;

відповідальність і підзвітність перед суспільством;

нерозривний зв'язок із світовою та національною історією, культурою, національними традиціями;

свобода у виборі видів, форм і темпу здобуття освіти, освітньої програми, Закладу освіти;

академічна добросердість та академічна свобода;

цілісність і наступність освітнього процесу між рівнями повної загальної середньої освіти;

фінансова, академічна, кадрова та організаційна автономія Закладу освіти у межах, визначених законодавством України;

гуманізм, демократизм та єдність навчання, виховання та розвитку;

виховання патріотизму, поваги до культурних цінностей Українського народу, його історико-культурного надбання і традицій;

формування усвідомленої потреби в дотриманні Конституції та законів України, нетерпимості до їх порушення;

формування поваги до прав і свобод людини, нетерпимості до приниження

честі та гідності, фізичного або психологічного насильства;

формування громадянської культури та культури демократії;

формування культури здорового способу життя, екологічної культури і дбайливого ставлення до довкілля;

невтручання політичних партій та релігійних організацій в освітній процес;

різnobічність та збалансованість інформації щодо політичних, світоглядних та релігійних питань;

державно-громадське управління, державно-громадське та державно-приватне партнерство;

інтеграція у міжнародний освітній простір;

доступність для кожного громадянина всіх форм і типів освітніх послуг, що надаються Закладом освіти відповідно до законодавства України;

нетерпимість до проявів корупції та хабарництва тощо.

1.14. Заклад освіти забезпечує здобуття освіти на таких рівнях:

початкова освіта (1–4 класи) (початкова школа) – перший рівень повної загальної середньої освіти, що передбачає виконання учнем/ученицею вимог до результатів навчання, визначених державним стандартом початкової освіти, здобувається протягом чотирьох років;

базова середня освіта (5–9 класи) (гімназія) – другий рівень повної загальної середньої освіти, що передбачає виконання учнем/ученицею вимог до результатів навчання, визначених державним стандартом базової середньої освіти, здобувається протягом п'яти років (з поглибленим вивченням окремих предметів та курсів філологічного, суспільно-гуманітарного та природничо-математичного циклів);

профільна середня освіта (10–12 класи) (ліцей) – третій рівень повної загальної середньої освіти, що передбачає виконання учнем/ученицею вимог до результатів навчання, визначених державним стандартом профільної середньої освіти.

Тривалість здобуття початкової, базової середньої та профільної середньої освіти може бути змінена (подовжена або скорочена) залежно від форми здобуття освіти, результатів навчання та/або індивідуальної освітньої траєкторії учня/учениці.

У Закладі освіти функціонує не менше двох класів за трьома профілями навчання на рівні профільної середньої освіти (протягом 10–12 років навчання учнів).

Здобуття профільної середньої освіти забезпечується відповідно до профілів навчання з навчальним навантаженням та з можливістю обрання учнями навчальних предметів (інтегрованих курсів, інших освітніх компонентів) в обсягах, що визначаються законодавством України.

Профіль навчання формується Закладом освіти з урахуванням можливостей забезпечити якісну його реалізацію та затверджується у річному навчальному плані Закладу освіти.

1.15. Заклад освіти забезпечує здобуття початкової, базової середньої та профільної середньої освіти за очною (денною), мережевою, екстернатною, сімейною (домашньою) формами чи формою педагогічного патронажу у порядку, визначеному законодавством України.

Заклад освіти може створювати у своєму складі інклюзивні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами. Заклад освіти приймає рішення про створення таких класів за підтримки Управління освіти адміністрації Індустріального району Харківської міської ради.

Дистанційне навчання в Закладі освіти може реалізовуватися шляхом використання технологій дистанційного навчання. Рішення про використання технологій дистанційного навчання в освітньому процесі схвалюються педагогічною радою Закладу освіти. Дистанційне навчання в Закладі освіти здійснюється відповідно до положення про дистанційне навчання в Закладі освіти, розробленого на підставі законодавства України, схваленого на засіданні педагогічної ради та затвердженого наказом директора Закладу освіти.

1.16. У Закладі освіти можуть створюватися та функціонувати методичні кафедри, що охоплюють учасників освітнього процесу та спеціалістів певного професійного спрямування; творчі групи; психологічна, соціальна, методична служби; наукові та інші об'єднання учнів, учителів, батьків або інших законних представників дітей тощо.

1.17. Адміністрацією Індустріального району Харківської міської ради закріплюється за Закладом освіти відповідна територія обслуговування для забезпечення права кожної дитини, яка проживає на цій території, на здобуття початкової та/або базової середньої освіти. Ведення обліку учнів здійснюється відповідно до нормативно визначених вимог.

1.18. Мовою освітнього процесу в Закладі освіти є державна мова.

Особи, які належать до національних меншин України, мають право здобувати початкову освіту в Закладі освіти мовою відповідної національної меншини поряд з державною мовою.

Особи, які належать до національних меншин України відповідно до законодавства України, здобувають базову середню та профільну середню освіту державною мовою в обсязі не менше 80 відсотків річного обсягу навчального часу.

Перелік навчальних предметів (інтегрованих курсів), що вивчаються державною мовою і мовою національної меншини, визначається освітньою програмою Закладу освіти згідно з вимогами державних стандартів початкової, базової середньої, профільної середньої освіти та з урахуванням особливостей мовного середовища.

Класи з навчанням мовою національної меншини України поряд із державною мовою відкриваються за наявності достатньої кількості заяв батьків або інших законних представників дітей чи осіб, які досягли повноліття, що належать до відповідної національної меншини України.

1.19. Медичне обслуговування учнів та харчування здійснюються відповідно до законодавства України.

1.20. Повне найменування Закладу освіти українською мовою: комунальний заклад «Харківський ліцей № 168 Харківської міської ради».

Скорочене найменування Закладу освіти українською мовою: ХЛ № 168.

Повне найменування Закладу освіти англійською мовою: Municipal Institution «Kharkiv Lyceum № 168 Kharkiv City Council».

Скорочене найменування Закладу освіти англійською мовою: Kharkiv Lyceum № 168.

Місцезнаходження Закладу освіти: вулиця Велика Кільцева, будинок 12, м. Харків.

2. Організація освітнього процесу

2.1. Заклад освіти планує свою роботу самостійно відповідно до стратегії розвитку Закладу освіти, перспективного, річного планів.

Стратегія розвитку, освітня програма та річний план роботи, положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти Закладу освіти схвалюються педагогічною радою Закладу освіти та затверджуються його директором відповідно до вимог законодавства України.

На основі визначеного в освітній програмі Закладу освіти річного навчального плану педагогічна рада складає, а його директор затверджує річний навчальний план (один або декілька), в якому конкретизується перелік навчальних предметів (інтегрованих курсів), обов'язкових для вивчення, вибіркових (за вибором учнів) освітніх компонентів, зокрема, навчальних предметів, курсів, інтегрованих курсів, та кількість навчальних годин на тиждень (та/або кількість годин на навчальний рік).

Органи учнівського самоврядування мають право вносити пропозиції та/або брати участь у розробленні та/або обговоренні плану роботи Закладу освіти.

2.2. Зарахування дітей до першого класу Закладу освіти для здобуття початкової освіти відбувається без конкурсу. Якщо станом на 31 травня кількість поданих заяв про зарахування перевищує загальну кількість місць у першому (перших) класі (класах), зарахування дітей відбувається у порядку, встановленому Міністерством освіти і науки України.

Зарахування дітей до п'ятого класу Закладу освіти для здобуття базової середньої освіти відбувається без конкурсу у разі якщо кількість поданих станом на 31 травня заяв не перевищує загальної кількості місць у п'ятому (п'ятих) класі (класах) Закладу освіти.

У разі якщо кількість поданих станом на 31 травня заяв перевищує загальну кількість місць у п'ятому (п'ятих) класі (класах) Закладу освіти, до 01 червня включно Заклад освіти оприлюднює оголошення про проведення конкурсного відбору, що організовується і проводиться відповідно до порядку, встановленого Міністерством освіти і науки України.

Зарахування дітей до Закладу освіти для здобуття профільної середньої освіти відбувається на конкурсних засадах. Конкурс може не проводитися, якщо кількість поданих заяв про зарахування не перевищує загальної кількості вільних місць у відповідних класах.

Зарахування, відрахування та переведення учнів на наступний рік навчання здійснюється відповідно до законодавства України у порядку, встановленому Міністерством освіти і науки України.

2.3. Освітній процес організовується за такими циклами:

перший цикл початкової освіти – адаптаційно-ігровий (1–2 роки навчання);

другий цикл початкової освіти – основний (3–4 роки навчання);

перший цикл базової середньої освіти – адаптаційний (5–6 роки навчання);

другий цикл базової середньої освіти – базове предметне навчання (7–9 роки навчання);

перший цикл профільної середньої освіти – профільно-адаптаційний (10 рік навчання);

другий цикл профільної середньої освіти – профільний (11–12 роки навчання).

2.4. Іноземці та особи без громадянства здобувають освіту в Закладі освіти відповідно до законодавства та/або міжнародних договорів України.

2.5. Освітній процес у Закладі освіти організовується в межах навчального року, що розпочинається у День знань – 1 вересня і закінчується не пізніше 1 липня наступного року. Якщо 1 вересня припадає на вихідний день, навчальний рік розпочинається у перший за ним робочий день.

2.6. Структура і тривалість навчального року, навчального тижня, навчального дня, занять, відпочинку між ними, форми організації освітнього процесу визначаються педагогічною радою Закладу освіти у межах часу, передбаченого його освітньою програмою, відповідно до обсягу навчального навантаження, встановленого відповідним річним навчальним планом, та з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, особливостей регіону тощо.

Щоденна кількість і послідовність навчальних занять визначається розкладом уроків, що складається на кожен семестр відповідно до Гігієнічних правил складання розкладу навчальних занять, затверджених Санітарним регламентом для закладів загальної середньої освіти, і затверджується директором Закладу освіти.

Тижневий режим роботи Закладу освіти затвержується у розкладі навчальних занять.

Крім різних форм обов'язкових навчальних занять, у Закладі освіти проводяться індивідуальні, групові, факультативні та інші позакласні заняття та заходи, що передбачені окремим розкладом і спрямовані на задоволення освітніх інтересів учнів та на розвиток їхніх творчих здібностей, нахилів і обдарувань.

2.7. Тривалість канікул у Закладі освіти протягом навчального року не може становити менше 30 календарних днів.

2.8. Безперервна навчальна діяльність учнів Закладу освіти не може перевищувати 35 хвилин (для 1 року навчання), 40 хвилин (для 2–4 років навчання), 45 хвилин (5–12 років навчання).

Організація здвоєних навчальних занять і використання інших форм організації освітнього процесу, що впливають на тривалість навчальних занять, допускається за рішенням педагогічної ради Закладу освіти та повинні відповідати віковим особливостям дітей.

2.9. Тривалість перерв між навчальними заняттями для учнів 1–4 класів – не менше 15 хв., 5–12 класів – не менше 10 хв., великої перерви – 30 хв. (для прийому їжі). Замість однієї великої перерви можна влаштовувати дві перерви по 20 хв., після другого та третього навчальних занять – для учнів 1–4 класів,

після третього та четвертого навчальних занять – для учнів 5–12 класів. У середині здвоєного навчального заняття необхідно організувати перерву тривалістю 10 хв. для активного відпочинку.

2.10. Заклад освіти розробляє та використовує в освітній діяльності одну освітню програму на рівні початкової освіти (на першому та/або другому циклах), одну освітню програму на рівні базової середньої освіти (на першому та/або другому циклах), одну освітню програму на рівні профільної середньої освіти (на першому та другому циклах) або одну наскрізну освітню програму, розроблену для початкової, базової середньої та профільної середньої освіти, на підставі типової та/або нетипової освітньої програми, що схвалюється(ються) педагогічною радою та затверджується(ються) директором Закладу освіти.

Спрямування (академічне, професійне) здобуття учнями профільної середньої освіти визначається освітньою програмою Закладу освіти.

2.11. Освітні програми Закладу освіти можуть передбачати викладання одного чи декількох навчальних предметів (інтегрованих курсів) поряд із державною мовою англійською чи іншою офіційною мовою Європейського Союзу.

2.12. Для досягнення учнями результатів навчання та компетентностей згідно з вимогами державних стандартів початкової, базової середньої та профільної середньої освіти у складі Закладу освіти у порядку, визначеному законодавством України, створюються:

класи;

групи для вивчення окремих навчальних предметів (інтегрованих курсів);

міжкласні групи учнів, що включають учнів різних класів одного або різних років навчання;

навчальні кабінети (з навчальних предметів (інтегрованих курсів) однієї або різних освітніх галузей).

У складі Закладу освіти можуть створюватися тимчасові (від одного семестру) науково-дослідницькі класи та/або міжкласні групи учнів з метою організації профільного навчання. Для підготовки до участі в заходах змагального характеру (конкурсах, олімпіадах, турнірах тощо) можуть створюватися тимчасові групи учнів.

Організація освітнього процесу у групах здійснюється відповідно до освітньої програми Закладу освіти.

У разі коли, кількість учнів не дозволяє створити клас, учні можуть продовжити навчання в Закладі освіти за однією з інших (крім очної) форм здобуття початкової, базової середньої та профільної середньої освіти або в іншому закладі освіти із забезпеченням територіальної доступності. Зменшення кількості учнів у класі протягом навчального року не є підставою для припинення функціонування цього класу до закінчення навчального року.

Кількість учнів (одного та/або різних років навчання) в одній групі Закладу освіти повинна становити не менше восьми осіб.

2.13. Учні розподіляються між класами (групами) директором Закладу освіти.

Гранична кількість учнів у класі (наповненість класу) Закладу освіти визначається відповідно до Закону України «Про повну загальну середню

освіту». Наповнюваність груп та поділ класів на групи при вивченні предметів річного навчального плану визначаються згідно з вимогами законодавства України.

У Закладі освіти для учнів за письмовим зверненням їх батьків або інших законних представників дітей, за наявності належної навчально-матеріальної бази, відповідних умов можуть створюватися групи подовженого дня відповідно до порядку, затвердженого Міністерством освіти і науки України.

2.14. Питання спроможності Закладу освіти забезпечити реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії та розроблення індивідуального навчального плану розглядається педагогічною радою на підставі поданої батьками або іншими законними представниками дитини письмової заяви (крім осіб з особливими освітніми потребами).

2.15. Відволікання учнів від навчальних занять на інші види діяльності забороняється, крім випадків, передбачених законодавством України.

2.16. Залучення учнів до видів діяльності, не передбачених освітньою програмою та річним навчальним планом Закладу освіти, дозволяється лише за їх згодою та згодою батьків або інших законних представників дітей.

2.17. Зміст, обсяг і характер домашніх завдань з кожного предмета визначаються вчителем відповідно до педагогічних і санітарно-гігієнічних вимог з урахуванням індивідуальних особливостей учнів.

Домашнє завдання в 1 класі не задається й у журнал не записується. У 2 класі домашнє завдання для школярів є необов'язковим, проте у журналі можуть зазначатися пошуково-дослідницькі та творчі завдання. У 3–4 класах домашні завдання, у разі їх надання, мають обов'язково фіксуватися в журналі.

2.18. Основними видами оцінювання результатів навчання учнів Закладу освіти є формувальне, поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне) оцінювання, державна підсумкова атестація.

Оцінювання досягнень учнів здійснюють педагогічні працівники Закладу освіти за системою оцінювання, визначеною законодавством України. Залучення будь-яких інших осіб до оцінювання результатів навчання учнів здійснюється за рішенням директора Закладу освіти.

Оцінювання результатів навчання учня/учениці незалежно від форми здобуття ним/нею освіти має здійснюватися особами, які провадять педагогічну діяльність.

2.19. Оцінювання відповідності результатів навчання учнів, які завершили здобуття освіти відповідного рівня, вимогам державних стандартів початкової, базової середньої та профільної середньої освіти здійснюється шляхом державної підсумкової атестації з навчальних предметів, визначених Міністерством освіти і науки України, крім випадків, визначених законодавством України.

2.20. Облік відвідування та облік навчальних досягнень учнів протягом навчального року здійснюється у класних журналах в електронному чи паперовому вигляді, вимоги до ведення яких затверджуються Міністерством освіти і науки України.

В особовій справі учнів 1–4 класів лише зазначається рішення про переведення на наступний рік навчання.

Результати навчальної діяльності учнів 5–12 класів за рік заносяться до особових справ учнів.

2.21. Річне оцінювання та державна підсумкова атестація учнів Закладу освіти здійснюються за системою оцінювання, визначеною законодавством України, а результати такого оцінювання відображаються у документі про досягнення, що видається щороку у разі переведення учнів на наступний рік навчання відповідно до законодавства України.

Підсумкову (річну) оцінку фіксують у класному журналі і документі про досягнення учнів.

2.22. Оцінка за поведінку не виставляється.

2.23. Після завершення навчання за освітньою програмою початкової, базової середньої та профільної середньої освіти незалежно від форми її здобуття та на підставі результатів річного оцінювання і державної підсумкової атестації учні отримують документ про освіту встановленого законодавством України зразка.

У документах про освіту результати підсумкового оцінювання визначаються за системою оцінювання, установленою законодавством України.

2.24. За особливі успіхи у навчанні, дослідницькій, пошуковій, науковій діяльності, культурних заходах, спортивних змаганнях тощо до учнів можуть застосовуватися різні види морального та/або матеріального заохочення і відзначення.

Види та форми заохочення і відзначення учнів у Закладі освіти визначаються положенням про заохочення і відзначення учнів, що затверджується педагогічною радою Закладу освіти.

2.25. За успіхи у навчанні для учнів установлені такі форми морального заохочення: Похвальний лист «За високі досягнення у навчанні», Похвальна грамота «За особливі досягнення у вивченні окремих предметів», золота медаль «За високі досягнення у навчанні», срібна медаль «За досягнення у навчанні». Порядок нагородження визначається відповідними Положеннями, затвердженими Міністерством освіти і науки України.

2.26. Учням можуть надаватися матеріальна допомога, академічні стипендії, соціальні стипендії за рахунок коштів, не заборонених законодавством України.

2.27. Виховний процес є невід'ємною складовою освітнього процесу у Закладі освіти і ґрунтуються на загальнолюдських цінностях, культурних цінностях Українського народу, цінностях громадянського (вільного демократичного) суспільства, принципах верховенства права, дотримання прав і свобод людини і громадянина, принципах, визначених Законом України «Про освіту», та спрямовується на формування:

відповідальних та чесних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству;

поваги до гідності, прав, свобод, законних інтересів людини і громадянина; нетерпимості до приниження честі та гідності людини, фізичного або психологічного насильства, а також до дискримінації за будь-якою ознакою;

патріотизму, поваги до державної мови та державних символів України, поваги та дбайливого ставлення до національних, історичних, культурних

цінностей, нематеріальної культурної спадщини Українського народу, усвідомленого обов'язку захищати у разі потреби суверенітет і територіальну цілісність України;

усвідомленої потреби в дотриманні Конституції та законів України, нетерпимості до їх порушення, проявів корупції та порушень академічної добroчесності;

громадянської культури та культури демократії;

культури та навичок здорового способу життя, екологічної культури і дбайливого ставлення до довкілля;

прагнення до утвердження довіри, взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами;

почуттів доброти, милосердя, толерантності, турботи, справедливості, шанобливого ставлення до сім'ї, відповідальності за свої дії;

культури свободи та самодисципліни, відповідальності за своє життя, сміливості та реалізації творчого потенціалу як невід'ємних складників становлення особистості.

2.28. У Закладі освіти забороняється заливати учнів до участі в заходах, організованих не передбаченими законами воєнізованими формуваннями, а також політичними партіями, релігійними організаціями (об'єднаннями), крім випадків, визначених Законом України «Про освіту».

Заливати учнів, які не досягли повноліття, до участі у заходах, організованих громадськими об'єднаннями, дозволяється виключно за згодою їхніх батьків або інших законних представників дітей.

Будь-яке примушування учнів до вступу до будь-яких громадських об'єднань, воєнізованих формувань, політичних партій (об'єднань), релігійних організацій забороняється.

2.29. Дисципліна і порядок у Закладі освіти мають забезпечуватися на принципах, що ґрунтуються на взаємоповазі, справедливості і виключають приниження честі та гідності дитини.

2.30. Заклад освіти має у своєму складі внутрішні структурні підрозділи:

початкову школу;

гімназію;

кафедри з окремих освітніх галузей, навчальних предметів (інтегрованих курсів);

інші внутрішні структурні підрозділи.

Структурні підрозділи діють відповідно до цього Статуту та на підставі відповідних положень, затверджених директором Закладу освіти відповідно до законодавства України. Положення про філію розробляється та затверджується директором Закладу освіти відповідно до Типового положення про філію закладу освіти, затвердженого Міністерством освіти і науки України.

3. Учасники освітнього процесу

3.1. Учасниками освітнього процесу в Закладі освіти є:

учні;

педагогічні працівники;
 інші працівники Закладу освіти;
 батьки учнів або інші законні представники дітей;
 асистенти дітей (у разі їх допуску відповідно до вимог законодавства України).

3.2. Залучення будь-яких інших осіб до участі в освітньому процесі (проведення навчальних занять, лекцій, тренінгів, семінарів, майстер-класів, конкурсів, оцінювання результатів навчання тощо) здійснюється за рішенням директора Закладу освіти. Відповіальність за зміст таких заходів несе директор Закладу освіти.

3.3. Статус, права та обов'язки учасників освітнього процесу визначаються Законами України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», іншими актами законодавства України, цим Статутом, правилами внутрішнього розпорядку Закладу освіти.

За невиконання учасниками освітнього процесу своїх обов'язків, порушення цього Статуту, правил внутрішнього розпорядку на них можуть накладатися стягнення відповідно до законодавства України.

3.4. Жоден учасник освітнього процесу не повинен зазнавати жодних форм дискримінації, зокрема мати будь-які обмеження в освітньому процесі або у праві брати участь у заходах, що проводяться в Закладі освіти, у тому числі на підставі надання чи ненадання благодійної допомоги Закладу освіти.

3.5. Учні Закладу освіти мають право на:

доступність і безоплатність здобуття повної загальної середньої освіти;

індивідуальну освітню траєкторію;

безпечні та нешкідливі умови навчання, виховання, розвитку;

отримання додаткових індивідуальних та/або групових консультацій та/або занять з навчальних предметів, з яких проводиться державна підсумкова атестація на відповідному рівні повної загальної середньої освіти, та з яких рівень досягнутих результатів навчання менше середнього рівня результатів навчання учнів відповідного року навчання у Закладі освіти;

користування бібліотекою, навчальною, науковою, виробничу, культурною, спортивною, побутовою, оздоровчою інфраструктурою Закладу освіти;

участь у різних видах навчальної, науково-практичної діяльності, конференціях, олімпіадах, виставках, конкурсах тощо;

якісні освітні послуги, справедливе та об'єктивне оцінювання результатів навчання, відзначення успіхів у своїй діяльності;

отримання додаткових, у тому числі платних освітніх послуг;

участь у роботі органів громадського самоврядування та в управлінні Закладом освіти;

свободу творчої, спортивної, оздоровчої, культурної, просвітницької, наукової і науково-технічної діяльності тощо;

участь у добровільних самодіяльних об'єднаннях, творчих студіях, клубах, гуртках, групах за інтересами тощо;

доступ до інформаційних ресурсів і комунікацій, що використовуються в освітньому процесі;

повагу людської гідності, вільне вираження поглядів, переконань; захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, від будь-яких форм експлуатації, психологічного і фізичного насильства, від дій педагогічних та інших працівників, які порушують їх права, принижують честь і гідність;

визнання Закладом освіти результатів їхнього навчання, передбачених освітньою програмою Закладу освіти, що були здобуті ними шляхом неформальної та/або інформальної освіти шляхом їхнього річного оцінювання та/або державної підсумкової атестації, що проводяться на загальних засадах, визначених для очної або екстернатної форми здобуття загальної середньої освіти;

інші необхідні умови для здобуття освіти, у тому числі для осіб з особливими освітніми потребами та із соціально незахищених верств населення.

3.6. Учні Закладу освіти зобов'язані:

оволодівати переліком компетентностей в обсязі не меншому, ніж визначено державними стандартами початкової, базової середньої та профільної середньої освіти;

виконувати вимоги освітньої програми (індивідуального навчального плану за його наявності), дотримуючись принципу академічної добросердечності, та досягти результатів навчання, передбачених державними стандартами початкової, базової середньої та профільної середньої освіти;

підвищувати свій загальний культурний рівень;

брати участь у пошуковій та науковій діяльності, передбаченій освітніми і навчальними програмами та річним навчальним планом Закладу освіти, цим Статутом;

дотримуватися вимог законодавства України, цього Статуту, моральних, етических норм, поважати честь і гідність інших учнів та працівників;

виконувати вимоги педагогічних та інших працівників Закладу освіти відповідно до цього Статуту та правил внутрішнього розпорядку Закладу освіти;

дбайливо ставитися до державного, громадського та особистого майна, майна інших учасників освітнього процесу;

дотримуватися правил особистої гігієни, відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточуючих, довкілля;

брати посильну участь у різних видах трудової діяльності, що не заборонені законодавством України;

повідомляти керівництво Закладу освіти про факти булінгу (цибування) стосовно учнів, педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб.

3.7. Учні Закладу освіти можуть залучатися до самообслуговування, різних видів суспільно корисної праці з урахуванням віку, статі, фізичних можливостей.

3.8. Учні можуть мати також інші права та нести обов'язки, передбачені законодавством України та цим Статутом.

Шкода, заподіяна учнями Закладу освіти, відшкодовується відповідно до законодавства України.

3.9. Педагогічну діяльність у Закладі освіти здійснюють особи, які працюють на посадах педагогічних працівників.

3.10. На посади педагогічних працівників приймаються особи, які мають педагогічну освіту, вищу освіту та/або професійну кваліфікацію, вільно володіють державною мовою (для громадян України) або володіють державною мовою в обсязі, достатньому для спілкування (для іноземців та осіб без громадянства), моральні якості та фізичний і психічний стан здоров'я яких дозволяють виконувати професійні обов'язки.

Не можуть працювати в Закладі освіти або залучатися до участі в освітньому процесі особи, які вчинили злочин проти статевої свободи, чи статевої недоторканості дитини або у присутності дитини чи з використанням дитини.

3.11. Призначення на посаду, звільнення з посади педагогічних та інших працівників й інші трудові відносини регулюються законодавством України про працю, Законами України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» та іншими законодавчими актами.

3.12. Штатний розпис Закладу освіти розробляється в межах затвердженого Засновником фонду заробітної плати, дотримуючись найменування посад, передбачених Типовими штатними нормативами закладів загальної середньої освіти, та затверджується директором Закладу освіти за погодженням із Управлінням освіти адміністрації Індустріального району Харківської міської ради.

3.13. Навчальне навантаження між учителями та іншими педагогічними працівниками розподіляється директором Закладу освіти за погодженням з профспілковим комітетом залежно від кількості годин, передбачених річним навчальним планом, наявності відповідних педагогічних кадрів та інших конкретних умов, що склалися у Закладі освіти.

Розподіл педагогічного навантаження у Закладі освіти затверджується його директором відповідно до вимог законодавства України.

Педагогічне навантаження педагогічного працівника Закладу освіти обсягом менше норми, передбаченої законодавством України, встановлюється за його письмовою згодою.

Перерозподіл педагогічного навантаження протягом навчального року допускається у разі зміни кількості годин з окремих навчальних предметів (інтегрованих курсів), що передбачається річним навчальним планом Закладу освіти, або за письмовою згодою педагогічного працівника з додержанням законодавства про працю України.

3.14. Педагогічні працівники мають право на:

академічну свободу, включаючи свободу викладання, свободу від втручання в педагогічну діяльність, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі та забезпечують виконання Статутних завдань;

педагогічну ініціативу;

розроблення та впровадження авторських навчальних програм, проектів, освітніх методик і технологій, методів і засобів, насамперед методик компетентнісного навчання;

користування бібліотекою, навчальною, спортивною інфраструктурою Закладу освіти та послугами його структурних підрозділів у порядку, встановленому Закладом освіти відповідно до спеціальних законів;

проходження сертифікації;

вільний вибір освітніх програм, форм навчання, закладів освіти, установ і організацій, інших суб'єктів освітньої діяльності, що здійснюють підвищення кваліфікації та перепідготовку педагогічних працівників;

доступ до інформаційних ресурсів і комунікацій, що використовуються в освітньому процесі;

відзначення успіхів у своїй професійній діяльності;

справедливе та об'єктивне оцінювання своєї професійної діяльності;

захист професійної честі та гідності;

індивідуальну освітню (наукову, творчу, мистецьку та іншу) діяльність за межами Закладу освіти;

безпечні і нешкідливі умови праці;

подовженну оплачувану відпустку;

участь у громадському самоврядуванні Закладу освіти;

участь у роботі колегіальних органів управління Закладу освіти;

захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, у тому числі булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю.

3.15. Педагогічні працівники Закладу освіти зобов'язані:

дотримуватися принципів дитиноцентризму та педагогіки партнерства у відносинах з учнями та їхніми батьками або іншими законними представниками дитини;

забезпечувати єдність навчання, виховання та розвитку учнів, а також дотримуватися у своїй педагогічній діяльності інших принципів освітньої діяльності, визначених законодавством України;

використовувати державну мову в освітньому процесі відповідно до вимог законодавства України;

володіти навичками з надання домедичної допомоги дітям;

постійно підвищувати свій професійний і загальнокультурний рівні та педагогічну майстерність;

виконувати освітню програму для досягнення учнями передбачених нею результатів навчання;

сприяти розвитку здібностей учнів, формуванню навичок здорового способу життя, дбати про їхнє фізичне і психічне здоров'я;

дотримуватися академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання учнями в освітньому процесі;

дотримуватися педагогічної етики;

поважати гідність, права, свободи і законні інтереси всіх учасників освітнього процесу;

утверджувати настановленням і особистим прикладом повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;

формувати в учнів усвідомлення необхідності додержуватися Конституції та законів України, захищати суверенітет і територіальну цілісність України;

виховувати в учнів повагу до державної мови та державних символів України, національних, історичних, культурних цінностей України, дбайливе ставлення до історико-культурного надбання України та навколошнього природного середовища;

формувати в учнів прагнення до взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами;

захищати учнів під час освітнього процесу від будь-яких форм фізичного та психологічного насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю учня/учениці, запобігати вживанню ними та іншими особами на території Закладу освіти алкогольних напоїв, наркотичних засобів, іншим шкідливим звичкам;

одержуватися установчих документів та правил внутрішнього розпорядку Закладу освіти, виконувати свої посадові обов'язки;

повідомляти керівництво Закладу освіти про факти булінгу (цькування) стосовно учнів, педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого вони були особисто або інформацію про які отримали від інших осіб, вживати невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування).

3.16. Педагогічні працівники мають також інші права та обов'язки, передбачені законодавством України, колективним та трудовим договорами.

3.17. Особи, які не мають досвіду педагогічної діяльності та приймаються на посаду педагогічного працівника, протягом першого року роботи повинні пройти педагогічну інтернатуру відповідно до положення, затвердженого Міністерством освіти і науки України.

3.18. Атестація педагогічних працівників здійснюється відповідно до законодавства України та в порядку, затвердженному Міністерством освіти і науки України.

Педагогічний працівник проходить чергову атестацію не менше одного разу на п'ять років, крім випадків, передбачених законодавством України.

3.19. Педагогічні працівники, які систематично порушують цей Статут, правила внутрішнього трудового розпорядку Закладу освіти, не виконують посадових обов'язків, умови трудового договору (контракту) або за результатами атестації не відповідають посаді, яку обіймають, звільняються з роботи відповідно до законодавства України.

3.20. Права і обов'язки інших працівників регулюються трудовим законодавством України, цим Статутом та правилами внутрішнього трудового розпорядку Закладу освіти.

3.21. Батьки учнів або інші законні представники дітей мають право:

захищати відповідно до законодавства України права та законні інтереси

звертатися до закладів освіти, органів управління освітою з питань освіти; обирати заклад освіти, освітню програму, вид і форму здобуття дітьми відповідної освіти;

брати участь у громадському самоврядуванні Закладу освіти, зокрема обирати і бути обраними до органів громадського самоврядування Закладу освіти;

завчасно отримувати інформацію про всі заплановані у Закладі освіти та позапланові педагогічні, психологічні, медичні, соціологічні заходи, дослідження, обстеження, педагогічні експерименти та надавати згоду на участь у них дитини;

брати участь у розробленні індивідуальної програми розвитку дитини та/або індивідуального навчального плану;

отримувати інформацію про діяльність Закладу освіти, у тому числі щодо надання соціальних та психолого-педагогічних послуг особам, які постраждали від булінгу (цькування), стали його свідками або вчинили булінг (цькування), про результати навчання своїх дітей (дітей, законними представниками яких вони є) і результати оцінювання якості освіти у Закладі освіти та його освітньої діяльності;

подавати керівництву або Засновнику Закладу освіти заяву про випадки булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу;

вимагати повного та неупередженого розслідування випадків булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу;

бути присутніми на навчальних заняттях своїх дітей за попереднім погодженням з директором Закладу освіти.

3.22. Батьки учнів або інші законні представники дітей є відповідальними за здобуття дітьми початкової, базової середньої та профільної середньої освіти на рівні не нижче стандартів освіти, їх виховання і зобов'язані:

забезпечувати умови для здобуття дитиною початкової, базової середньої та профільної середньої освіти за будь-якою формою навчання;

виховувати у дітей повагу до гідності, прав, свобод і законних інтересів людини, законів та етичних норм, відповідальне ставлення до власного здоров'я, здоров'я оточуючих і довкілля;

сприяти виконанню дитиною освітньої програми та досягненню дитиною передбачених нею результатів навчання;

поважати гідність, права, свободи і законні інтереси дитини та інших учасників освітнього процесу;

дбати про фізичне і психічне здоров'я дитини, сприяти розвитку її здібностей, формувати навички здорового способу життя;

формувати у дитини культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні, мирі та злагоді між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами, представниками різних політичних і релігійних поглядів та культурних традицій, різного соціального походження, сімейного та майнового стану;

утверджувати настановленням і особистим прикладом повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;

формувати у дітей усвідомлення необхідності додержуватися Конституції та законів України, захищати суверенітет і територіальну цілісність України;

виховувати у дитини повагу до державної мови та державних символів України, національних, історичних, культурних цінностей України, дбайливе ставлення до історико-культурного надбання України;

дотримуватися установчих документів, правил внутрішнього розпорядку Закладу освіти, а також умов договору про надання освітніх послуг;

сприяти керівництву Закладу освіти у проведенні розслідування щодо випадків булінгу (цькування);

виконувати рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в Закладі освіти;

забезпечувати дотримання дітьми вимог цього Статуту та правил внутрішнього розпорядку Закладу освіти;

своєчасно повідомляти Заклад освіти про причини відсутності учня/учениці на навчальних заняттях, що підтверджуються відповідною медичною довідкою закладу охорони здоров'я або письмовим поясненням батьків (одного з батьків) учня/учениці чи інших законних представників (для учнів, які не досягли повноліття) або учня/учениці (для повнолітніх учнів).

3.23. У разі невиконання батьками або іншими законними представниками дитини обов'язків, передбачених законодавством України, Заклад освіти може порушити клопотання про відповідальність таких осіб згідно з нормативно визначенім порядком.

3.24. Представники громадськості мають право:

обирати і бути обраними до органів громадського самоврядування в Закладі освіти;

сприяти покращенню матеріально-технічної бази, фінансовому забезпечення Закладу освіти;

проводити консультації для педагогічних працівників;

брати участь в організації освітнього процесу в нормативно визначених межах.

3.25. Представники громадськості зобов'язані:

дотримуватися цього Статуту;

виконувати накази директора Закладу освіти, рішення органів громадського самоврядування;

захищати учнів від усіляких форм фізичного та психологічного насильства;

пропагувати здоровий спосіб життя, шкідливість вживання алкоголю, наркотиків, тютюну;

дотримуватись етики поведінки та моралі.

3.26. У Закладі освіти можуть діяти:

органі самоврядування працівників Закладу освіти;

органі учнівського самоврядування;

органі батьківського самоврядування.

3.27. Вищим колегіальним органом громадського самоврядування Закладу освіти є Конференція колективу Закладу освіти, що скликається не менше одного разу на рік та формується з уповноважених представників учасників освітнього процесу (їх органів самоврядування).

Делегати Конференції колективу з правом вирішального голосу обираються від таких категорій:

- працівників Закладу освіти – зборами трудового колективу;
- учнів 5–12 класів Закладу освіти – класними зборами;
- батьків – класними батьківськими зборами.

Кожна категорія обирає однакову кількість делегатів. Термін їх повноважень становить один рік.

Конференція колективу правочинна, якщо в її роботі бере участь не менше половини делегатів кожної з трьох категорій. Рішення приймається простою більшістю голосів присутніх делегатів.

Право скликати Конференцію колективу мають делегати Конференції, якщо за це висловилось не менше третини її загальної кількості, директор Закладу освіти, Департамент освіти Харківської міської ради та Управління освіти адміністрації Індустриального району Харківської міської ради.

Конференція колективу:

розглядає питання освітньої, методичної і фінансово-господарської діяльності Закладу освіти;

затверджує основні напрями вдосконалення освітнього процесу, погоджує перспективний план розвитку Закладу освіти, розглядає інші найважливіші напрями діяльності Закладу освіти;

ухвалює рішення про стимулювання праці директора та інших педагогічних працівників.

Інформація про час і місце проведення Конференції колективу Закладу освіти розміщується в Закладі освіти та оприлюднюється на офіційному вебсайті Закладу освіти не пізніше ніж за один місяць до дня її проведення.

Конференція колективу Закладу освіти щороку заслуховує звіт директора Закладу освіти, оцінює його діяльність і за результатами оцінки може ініціювати проведення позапланового інституційного аудиту Закладу освіти.

Усі рішення Конференції колективу оформлюються протоколом, який зберігається у Закладі освіти.

У період між Конференціями функціонує постійно діючий орган громадського самоврядування учасників освітнього процесу – Рада Закладу освіти, що діє на підставі Положення, затвердженого Конференцією.

3.28. У Закладі освіти учнівське самоврядування здійснюється учнями безпосередньо і через орган учнівського самоврядування. Учнівське самоврядування діє на рівні класу, паралелі, Закладу освіти.

3.29. З питань захисту честі, гідності та/або прав учнів Закладу освіти керівник учнівського самоврядування має право на невідкладний прийом директором Закладу освіти.

3.30. Орган учнівського самоврядування має право:

брати участь в обговоренні питань удосконалення освітнього процесу, науково-дослідної роботи, організації дозвілля, оздоровлення, побуту та харчування;

проводити за погодженням з директором Закладу освіти організаційні, просвітницькі, наукові, спортивні, оздоровчі та інші заходи та/або ініціювати їх проведення перед керівництвом Закладу освіти;

брати участь у заходах (процесах) із забезпечення якості освіти відповідно до процедур внутрішньої системи забезпечення якості освіти;

захищати права та інтереси учнів, які здобувають освіту у Закладі освіти;

вносити пропозиції та/або брати участь у розробленні та/або обговоренні плану роботи Закладу освіти, змісту освітніх і навчальних програм;

через своїх представників брати участь у засіданнях педагогічної ради з усіх питань, що стосуються організації та реалізації освітнього процесу.

3.31. Діяльність органів учнівського самоврядування не повинна призводити до порушення законодавства України, Статуту, правил внутрішнього розпорядку, прав та законних інтересів інших учасників освітнього процесу.

3.32. Засади учнівського самоврядування визначаються положенням про орган учнівського самоврядування, що затверджується загальними зборами уповноважених представників класів Закладу освіти. Рішення органу учнівського самоврядування виконується учнями на добровільних засадах.

3.33. Вищим органом громадського самоврядування працівників Закладу освіти є загальні збори трудового колективу Закладу освіти.

Порядок та періодичність скликання (не менш як один раз на рік), порядок прийняття рішень, чисельність, склад загальних зборів трудового колективу, інші питання діяльності, що не врегульовані законодавством України, визначаються колективним договором Закладу освіти.

3.34. Загальні збори трудового колективу:

розглядають та схвалюють проект колективного договору;

затверджують правила внутрішнього трудового розпорядку;

визначають порядок обрання, чисельність, склад і строк повноважень комісії з трудових спорів;

обирають комісію з трудових спорів.

Загальні збори трудового колективу можуть утворювати комісію з питань охорони праці та здійснювати інші повноваження, визначені законодавством України.

3.35. Рішення загальних зборів трудового колективу підписуються головуючим на засіданні та секретарем.

Рішення загальних зборів трудового колективу, прийняті у межах їх повноважень, є обов'язковими до виконання всіма працівниками Закладу освіти.

3.36. У Закладі освіти батьківське самоврядування здійснюється батьками учнів або іншими законними представниками дітей як безпосередньо, так і через орган батьківського самоврядування в межах нормативно визначених повноважень.

Органи батьківського самоврядування утворюються в межах Закладу освіти, класу.

3.37. Батьки учнів можуть розглядати будь-які питання і приймати рішення, крім тих, що належать до компетенції інших органів управління чи органів громадського самоврядування Закладу освіти.

3.38. Рішення органу батьківського самоврядування виконується батьками або іншими законними представниками дітей виключно на добровільних засадах.

Рішення органу батьківського самоврядування з питань організації освітнього процесу та/або діяльності Закладу освіти можуть бути реалізовані виключно за наказом директора Закладу освіти, якщо таке рішення не суперечить законодавству України.

Рішення, заходи та форми батьківського самоврядування не повинні призводити до надання іншим учасникам освітнього процесу привілеїв чи обмежень за будь-якою ознакою, порушувати їхні права та/або законні інтереси, а також не можуть бути підставою для прийняття управлінських рішень, що не відповідають законодавству України.

3.39. Органи батьківського самоврядування мають право, але не зобов'язані оформляти свої рішення відповідними протоколами.

3.40. Працівники Закладу освіти не мають права втрутатися в діяльність батьківського самоврядування, а також збирати чи зберігати протоколи засідань органів батьківського самоврядування.

4. Управління Закладом освіти

4.1. Управління Закладом освіти здійснюється Департаментом освіти Харківської міської ради та Управлінням освіти адміністрації Індустриального району Харківської міської ради.

Безпосереднє керівництво Закладом освіти здійснює його директор. Директором може бути особа, яка є громадянином України, вільно володіє державною мовою, має вищу освіту ступеня не нижче магістра, стаж педагогічної та/або науково-педагогічної роботи не менше трьох років, організаторські здібності, стан фізичного і психічного здоров'я, що не перешкоджає виконанню професійних обов'язків, пройшла конкурсний відбір та визнана переможцем конкурсу відповідно до законодавства України.

Директор Закладу освіти призначається на посаду директором Департаменту освіти Харківської міської ради за контрактом за результатами конкурсного відбору та звільняється з посади згідно з законодавством України.

Заступник директора, педагогічні та інші працівники Закладу освіти призначаються на посади та звільняються з посад директором Закладу освіти. Директор Закладу освіти має право оголосити конкурс на вакантну посаду.

4.2. Органи громадського самоврядування та піклувальна рада мають право брати участь в управлінні Закладом освіти у нормативно визначених межах.

4.3. Директор Закладу освіти має право:

- діяти від імені Закладу освіти без довіреності та представляти Заклад освіти у відносинах з іншими особами;
- підписувати документи з питань освітньої, фінансово-господарської та іншої діяльності Закладу освіти;
- приймати рішення щодо діяльності Закладу освіти в межах повноважень, визначених законодавством України та строковим трудовим договором, у тому числі розпоряджатися в установленому порядку майном Закладу освіти та його коштами;
- призначати на посаду, переводити на іншу посаду та звільняти з посади працівників Закладу освіти, визначати їхні посадові обов'язки, заохочувати та притягати до дисциплінарної відповідальності, а також вирішувати інші питання, пов'язані з трудовими відносинами, відповідно до вимог законодавства України;
- визначати режим роботи Закладу освіти;
- ініціювати перед Засновником або уповноваженим ним органом питання щодо створення або ліквідації структурних підрозділів;
- видавати відповідно до своєї компетенції накази і контролювати їх виконання;
- укладати угоди (договори, контракти) з фізичними та/або юридичними особами відповідно до своєї компетенції;
- звертатися до центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти із заявою щодо проведення позапланового інституційного аудиту, зовнішнього моніторингу якості освіти та/або громадської акредитації Закладу освіти;
- приймати рішення з інших питань діяльності Закладу освіти.
- 4.4. Директор Закладу освіти зобов'язаний:**
- виконувати акти законодавства України, а також забезпечувати та контролювати їх виконання працівниками Закладу освіти, зокрема в частині організації освітнього процесу державною мовою;
- планувати та організовувати діяльність Закладу освіти;
- розробляти проект кошторису та подавати його уповноваженому Засновником органу на затвердження;
- надавати щороку Засновнику пропозиції щодо обсягу коштів, необхідних для підвищення кваліфікації педагогічних працівників;
- організовувати фінансово-господарську діяльність Закладу освіти в межах затвердженого кошторису;
- забезпечувати розроблення та виконання стратегії розвитку Закладу освіти;
- затверджувати правила внутрішнього розпорядку Закладу освіти;
- здійснювати керівництво педагогічним колективом, забезпечувати раціональний добір і розстановку кадрів, відповідати за якість і ефективність роботи педагогічного колективу;
- створювати необхідні умови для підвищення фахового і кваліфікаційного рівня працівників;
- затверджувати посадові інструкції працівників Закладу освіти;
- організовувати освітній процес та видачу документів про освіту;
- затверджувати освітню (освітні) програму (програми) Закладу освіти

відповідно до законодавства України;

створювати умови для реалізації прав та обов'язків усіх учасників освітнього процесу, в тому числі реалізації академічних свобод педагогічних працівників, індивідуальної освітньої траєкторії та/або індивідуальної програми розвитку учнів, формування у разі потреби індивідуального навчального плану;

затверджувати положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в Закладі освіти, забезпечити її створення та функціонування;

забезпечувати розроблення, затвердження, виконання та моніторинг виконання індивідуальної програми розвитку учня/учениці;

контролювати виконання педагогічними працівниками та учнями (учнем/ученицею) освітньої програми, індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану;

забезпечувати здійснення контролю за досягненням учнями результатів навчання, визначених державними стандартами початкової, базової середньої та профільної середньої освіти, індивідуальною програмою розвитку, індивідуальним навчальним планом;

створювати необхідні умови для здобуття освіти особами з особливими освітніми потребами;

сприяти проходженню атестації та сертифікації педагогічними працівниками;

створювати умови для здійснення дієвого та відкритого громадського нагляду (контролю) за діяльністю Закладу освіти;

сприяти та створювати умови для діяльності органів громадського самоврядування в Закладі освіти;

формувати засади, створювати умови, сприяти формуванню культури здорового способу життя учнів та працівників Закладу освіти;

створювати в Закладі освіти безпечне освітнє середовище, забезпечувати дотримання вимог щодо охорони дитинства, охорони праці, вимог безпеки життєдіяльності;

організовувати харчування та сприяти медичному обслуговуванню учнів відповідно до законодавства України;

здійснювати контроль за проходженням працівниками у встановлені терміни обов'язкових медичних оглядів і нести за це відповідальність;

забезпечувати відкритість і прозорість діяльності Закладу освіти, зокрема шляхом оприлюднення публічної інформації відповідно до вимог законодавства України;

здійснювати зарахування, переведення, відрахування учнів, а також їх заохочення (відзначення) та притягнення до відповідальності відповідно до вимог законодавства України;

організовувати документообіг, бухгалтерський облік та звітність відповідно до вимог законодавства України;

звітувати щороку на Конференції колективу про свою роботу та виконання стратегії розвитку Закладу освіти;

забезпечувати права учнів під час освітнього процесу на захист їх від будь-яких форм фізичного або психологічного насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації,

що завдають шкоди здоров'ю учнів, запобігати вживанню ними та іншими особами на території Закладу освіти алкогольних напоїв, наркотичних засобів, іншим шкідливим звичкам;

нести відповіальність за свою діяльність перед учнями, батьками або іншими законними представниками дітей, педагогічними працівниками, Конференцією колективу, Засновником, місцевими органами влади тощо;

забезпечувати надання на протести, постанови, подання, приписи, звернення, листи, запити та інші документи судових, правоохранних та контролюючих органів ґрунтовної, об'єктивної, документально підтвердженої інформації та мотивованих відповідей. Якщо відповідь неможливо надати у строк, визначений у запиті або передбачений законодавством України, направляти проміжну відповідь із зазначенням причин цього та дати надання остаточної відповіді;

погоджувати з Юридичним департаментом Харківської міської ради у визначеному розпорядженням Харківського міського голови порядку підготовлені проекти відповідей на протести, постанови, подання, приписи, звернення, листи, запити та інші документи судових, правоохранних та контролюючих органів;

виконувати інші обов'язки, покладені на нього законодавством України, Засновником, цим Статутом, колективним договором, строковим трудовим договором.

4.5. Директор Закладу освіти має права та обов'язки педагогічного працівника, визначені законодавством України, та несе відповіальність за їх виконання.

При невиконанні або неналежному виконанні своїх повноважень, передбачених цим Статутом, контрактом та встановлених законодавством України, директор Закладу освіти несе відповіальність у встановленому порядку згідно із законодавством України.

4.6. Директор Закладу освіти зобов'язаний протягом першого року після призначення на посаду пройти курс підвищення кваліфікації з управлінської діяльності обсягом не менше 90 навчальних годин.

4.7. За рішенням Засновника або уповноваженого ним органу для Закладу освіти (одного чи кількох) може бути утворено піклувальну раду.

4.8. Метою діяльності піклувальної ради є сприяння виконанню перспективних завдань розвитку Закладу освіти, залученню фінансових ресурсів для забезпечення його діяльності з основних напрямів розвитку і здійсненю контролю за їх використанням, ефективній взаємодії Закладу освіти з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, громадськістю, громадськими об'єднаннями, юридичними та фізичними особами.

4.9. Піклувальна рада:

аналізує та оцінює діяльність Закладу освіти і його директора;

розробляє пропозиції до стратегії та перспективного плану розвитку Закладу освіти та аналізує стан їх виконання;

сприяє залученню додаткових джерел фінансування, що не заборонені законодавством України;

проводить моніторинг виконання кошторису Закладу освіти і вносить відповідні рекомендації та пропозиції, що є обов'язковими для розгляду директором Закладу освіти;

має право звернутися до центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти щодо проведення позапланового інституційного аудиту Закладу освіти;

може вносити Засновнику подання про заохочення директора Закладу освіти або притягнення його до дисциплінарної відповідальності з підстав, визначених законодавством України;

здійснює інші повноваження, визначені законодавством України.

4.10. Склад піклувальної ради формується Засновником або уповноваженим ним органом з урахуванням пропозицій органів управління Закладу освіти, органів громадського самоврядування Закладу освіти, депутатів Харківської міської ради.

До складу піклувальної ради не можуть входити учні та працівники Закладу освіти.

4.11. Піклувальна рада є колегіальним органом. Засідання піклувальної ради є правомочним, якщо на ньому присутні не менше двох третин її затвердженого складу. Рішення з усіх питань приймаються більшістю голосів від її затвердженого складу. У разі рівного розподілу голосів голос голови піклувальної ради є визначальним. Рішення піклувальної ради оформлюються протоколом її засідання, який підписують головуючий на засіданні та секретар.

4.12. Члени піклувальної ради мають право брати участь у роботі колегіальних органів управління Закладом освіти з правом дорадчого голосу.

4.13. Піклувальна рада діє на підставі положення, затвердженого Засновником Закладу освіти.

4.14. Педагогічна рада є основним постійно діючим колегіальним органом управління Закладу освіти.

4.15. Усі педагогічні працівники зобов'язані брати участь у засіданнях педагогічної ради. Головою педагогічної ради є директор Закладу освіти.

4.16. Педагогічна рада:

схвалює стратегію розвитку Закладу освіти та річний план роботи;

схвалює освітню (освітні) програму (програми), зміни до неї (них) та оцінює результати її (їх) виконання;

схвалює правила внутрішнього розпорядку, положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти;

приймає рішення щодо вдосконалення і методичного забезпечення освітнього процесу;

приймає рішення щодо переведення учнів на наступний рік навчання, їх відрахування, притягнення до відповідальності за невиконання обов'язків, а також щодо відзначення, морального та матеріального заохочення учнів та інших учасників освітнього процесу;

розглядає питання підвищення кваліфікації педагогічних працівників, розвитку їх творчої ініціативи, професійної майстерності, визначає заходи щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників, формує та затверджує річний план підвищення кваліфікації педагогічних працівників;

приймає рішення щодо визнання результатів підвищення кваліфікації педагогічного працівника, отриманих ним поза закладами освіти, що мають ліцензію на підвищення кваліфікації або провадять освітню діяльність за акредитованою освітньою програмою;

приймає рішення щодо впровадження в освітній процес педагогічного досвіду та інновацій, участі в дослідницькій, експериментальній, інноваційній діяльності, співпраці з іншими закладами освіти, науковими установами, фізичними та юридичними особами, які сприяють розвитку освіти;

може ініціювати проведення позапланового інституційного аудиту, громадської акредитації, зовнішнього моніторингу якості освіти та/або освітньої діяльності Закладу освіти;

розглядає інші питання, віднесені законодавством України до її повноважень.

4.17. Засідання педагогічної ради є правомочним, якщо на ньому присутні не менше двох третин її складу. Рішення з усіх питань приймаються більшістю голосів від її складу. У разі рівного розподілу голосів голос голови педагогічної ради є визначальним. Рішення педагогічної ради оформлюються протоколом засідання, який підписується головою та секретарем педагогічної ради.

4.18. Рішення педагогічної ради, прийняті в межах її повноважень, вводяться в дію наказами директора Закладу освіти та є обов'язковими до виконання всіма учасниками освітнього процесу у Закладі освіти.

4.19. Робота педагогічної ради планується в довільній формі відповідно до потреб Закладу освіти. Кількість засідань педагогічної ради визначається їх доцільністю, але не може бути менше чотирьох разів на рік.

Члени педагогічної ради мають право виносити на її розгляд актуальні питання освітнього процесу.

5. Матеріально-технічна база

5.1. Матеріально-технічна база Закладу освіти включає будівлі, споруди, землю, комунікації, обладнання, інші матеріальні цінності, вартість яких відображене у балансі Управління освіти адміністрації Індустриального району Харківської міської ради.

5.2. Майно Закладу освіти становлять основні фонди та інші матеріальні цінності, вартість яких відображається у балансі Управління освіти адміністрації Індустриального району Харківської міської ради.

5.3. Майно Закладу освіти є комунальною власністю територіальної громади міста Харкова та належить Управлінню освіти адміністрації Індустриального району Харківської міської ради на праві оперативного управління на підставі укладеного договору між Управлінням освіти адміністрації Індустриального району Харківської міської ради та Управлінням комунального майна та приватизації Департаменту економіки та комунального майна Харківської міської ради.

5.4. Вимоги до матеріально-технічної бази Закладу освіти визначаються відповідними будівельними нормами, державними стандартами і правилами, а також типовими переліками обов'язкового навчального та іншого обладнання

(зокрема корекційного), навчально-методичних та навчально-наочних посібників, підручників, художньої та іншої літератури.

5.5. Управління освіти адміністрації Індустріального району Харківської міської ради має право, за відповідним клопотанням Закладу освіти, здійснювати всі дії, пов'язані з володінням і користуванням основними фондами Закладу освіти, а також здійснювати передачу в оренду та списання основних фондів згідно із законодавством України та за погодженням з Департаментом освіти Харківської міської ради і з дозволу Управління комунального майна та приватизації Департаменту економіки та комунального майна Харківської міської ради.

6. Фінансово-господарська діяльність

6.1. Заклад освіти має статус бюджетної установи та провадить фінансово-господарську діяльність відповідно до вимог законодавства України. Фінансово-господарська діяльність здійснюється на основі кошторису Закладу освіти.

6.2. Фінансування Закладу освіти здійснюється з державного та місцевих бюджетів відповідно до Бюджетного кодексу України.

Іншими джерелами фінансування Закладу освіти можуть бути:

доходи від надання платних освітніх та інших послуг;

благодійна допомога відповідно до законодавства України про благодійну діяльність та благодійні організації;

гранти;

інші джерела фінансування, не заборонені законодавством України.

Отримані із зазначених джерел кошти використовуються Закладом освіти відповідно до затвердженого кошторису.

6.3. Заклад освіти може надавати платні освітні та інші послуги, перелік яких затвержує Кабінет Міністрів України.

Директор Закладу освіти визначає перелік платних освітніх та інших послуг, що надаються Закладом освіти, із зазначенням часу, місяця, способу та порядку надання кожної з послуг, їх вартості та особи, відповідальної за їх надання.

Заклад освіти не може надавати (повністю чи частково) платні освітні послуги для досягнення його учнями результатів навчання (компетентностей), визначених державними стандартами початкової, базової середньої та профільної середньої освіти.

У Закладі освіти під час освітнього процесу, що забезпечує досягнення результатів навчання, передбачених освітньою програмою Закладу освіти, не можуть проводитися платні заходи чи надаватися платні послуги.

Учні та їхні батьки або інші законні представники дітей можуть отримувати в Закладі освіти платні освітні та інші послуги виключно на добровільних засадах.

6.4. У Закладі освіти може створюватися фонд загальнообов'язкового навчання за рахунок коштів місцевого бюджету, залучених з цією метою на договірних засадах коштів підприємств, установ та організацій незалежно

від форм власності, а також коштів населення, інших джерел.

Облік використання коштів фонду загального обов'язкового навчання здійснюється централізованою бухгалтерією Управління освіти адміністрації Індустріального району Харківської міської ради згідно з наказом директора Закладу освіти, відповідно до порядку, передбаченого законодавством України.

6.5. Заклад освіти має право на придбання та оренду необхідного обладнання та інших матеріальних ресурсів, користуватися послугами будь-якого підприємства, установи, організації або фізичної особи, фінансувати за рахунок власних коштів заходи, що сприяють поліпшенню соціально- побутових умов колективу.

6.6. Порядок ведення діловодства і бухгалтерського обліку в Закладі освіти визначається законодавством України, нормативно-правовими актами Міністерства освіти і науки України.

6.7. Бухгалтерський облік здійснюється через централізовану бухгалтерію Управління освіти адміністрації Індустріального району Харківської міської ради.

7. Міжнародне співробітництво

7.1. Заклад освіти здійснює міжнародне співробітництво у сфері загальної середньої освіти відповідно до вимог законодавства України.

7.2. Заклад освіти має право укладати угоди про співробітництво, встановлювати прямі зв'язки з органами управління освітою та закладами освіти інших держав, міжнародними організаціями, фондами у встановленому законодавством України порядку.

7.3. Учні та педагогічні працівники Закладу освіти можуть брати участь у програмах двостороннього та багатостороннього міжнародного обміну.

8. Контроль за діяльністю Закладу освіти

8.1. Державний нагляд (контроль) за діяльністю Закладу освіти здійснюється з метою забезпечення реалізації єдиної державної політики у сфері загальної середньої освіти.

8.2. Державний нагляд (контроль) здійснює Державна служба якості освіти та її територіальний орган. Контроль за діяльністю Закладу освіти в межах, передбачених законодавством України, здійснюють Департамент освіти Харківської міської ради, Управління освіти адміністрації Індустріального району Харківської міської ради.

8.3. Інституційний аудит Закладу освіти є єдиним плановим заходом державного нагляду (контролю) у сфері загальної середньої освіти, що проводиться один раз на 10 років.

8.4. Засновник та уповноважений ним орган мають право проводити планові та позапланові перевірки.

9. Реорганізація та ліквідація Закладу освіти

9.1. Рішення про реорганізацію або ліквідацію чи перепрофілювання (зміну типу) Закладу освіти приймає Засновник або господарський суд.

9.2. У разі припинення Закладу освіти як юридичної особи (у результаті її ліквідації, злиття, поділу, приєднання або перетворення) його активи передаються одній або кільком неприбутковим організаціям відповідного виду або зараховуються до доходу бюджету територіальної громади міста Харкова.

9.3. Ліквідація проводиться ліквідаційною комісією, призначеною Засновником, а у випадках ліквідації за рішенням господарського суду – ліквідаційною комісією, призначеною цим органом.

9.4. З часу призначення ліквідаційної комісії до неї переходять повноваження щодо управління Закладом освіти.

9.5. При реорганізації чи ліквідації Закладу освіти працівникам, які звільняються або переводяться, гарантується дотримання їх прав та інтересів відповідно до законодавства України про працю.

9.6. При реорганізації чи ліквідації Закладу освіти учні переводяться до інших закладів освіти за сприяння Управління освіти адміністрації Індустріального району Харківської міської ради.

9.7. Заклад освіти вважається таким, що припинив свою діяльність, з дати внесення до Єдиного державного реєстру запису про державну реєстрацію припинення юридичної особи.

10. Прикінцеві положення

10.1. Цей Статут набирає чинності після його затвердження та реєстрації в уповноважених для цього органах.

10.2. Зміни до цього Статуту вносяться шляхом викладення Статуту у новій редакції.

10.3. Зміни до цього Статуту затверджуються у тому ж порядку, що і його затвердження та підлягають обов'язковій державній реєстрації.

Історія заснування та розвитку міста Харкова

(нині) змінилося від пізнього донеенського періоду до сучасності. У цей період відбулися численні соціальні та економічні зміни, які зробили місто більш конкурентоспроможним та привабливим для інвесторів. Однак, незважаючи на це, Харків залишається великою промисловістю та науково-технічним центром країни.

Сучасний Харків є результатом багатох років розвитку та зусилля вчених, інженерів, працівників промисловості та сільського господарства. Це зробило його одним з найбільших міст України та світу.

Пронумеровано, прошнуровано
та скріплено печаткою
31 (тридцять один) аркуш

Директор Департаменту освіти
Харківської міської ради

О.І. ДЕМЕНКО

